

економічного механізму корпоративного управління, який передбачає інтеграцію економічної, організаційно-правової та соціальної складових, здатних забезпечити реалізацію принципів корпоративного управління з урахуванням кращої міжнародної та вітчизняної практики функціонування систем корпоративного управління.

Автором доведено, що фінансове забезпечення виробничої діяльності агроформувань залежить від їх фінансового стану. Нині він характеризується нестабільністю й обмеженістю власних фінансових ресурсів. Одним із найбільш ефективних способів залучення капіталу пропонується вихід підприємств на світовий фондовий ринок. Залучення фінансових ресурсів у процесі здійснення ІРО дає змогу підприємствам залучати необхідні для розширення активи, які вони не в змозі придбати за власні кошти та на придбання яких вважається не вигідним брати кредит.

Таким чином, детальне ознайомлення зі змістом рецензованої монографії дає підстави зробити висновок, що вона містить наукові результати, які в сукупності розв'язують важливі науково-прикладні проблеми фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України, є суттєвим

внеском у розвиток теорії фінансів і методології трансформації інтеграційних процесів в аграрній сфері.

Позитивно оцінюючи високий науковий рівень монографії, варто вказати й на її недоліки. Автором на прикладі найбільших землекористувачів адаптовано механізм капіталізації підприємств, проте в монографії відсутні його бачення та пропозиції щодо фінансового забезпечення малого і середнього бізнесу. Також, на нашу думку, бажано було б навести висновки щодо вдосконалення вітчизняної практики капіталізації аграрного сектору економіки України.

У цілому монографія Н.М. Давиденко є своєчасною і змістовною науковою працею, яка спирається на глибокі теоретичні розробки, вітчизняну законодавчу та нормативну базу, статистичні матеріали, дані фінансової звітності й узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду фінансового забезпечення розвитку системи корпоративного управління в аграрному секторі. Саме в цьому, на наш погляд, полягає теоретична і практична цінність цієї праці. Отже, вона, безперечно, повинна викликати інтерес у науковців, викладачів і студентів, що вивчають проблеми фінансового забезпечення аграрного сектору економіки України.

*П.Т. Саблук, доктор економічних наук, професор,
академік НААН, Герой України*

*

Підручник монографічного рівня

Мається на увазі останній за часом і третій за кількістю виданих цим же автором раніше підручник професора Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктора економічних наук, академіка Національної академії аграрних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України Василя Гавриловича Андрійчука з економіки підприємств*. До переліку в рецензії на нього високих наукових і

педагогічних титулів та суспільних визнань її автора спонукало, з одного боку, те, що не часто підручники для студентів вищих навчальних закладів мають таке високе наукове авторство, а, з іншого боку, не всі вони мають настільки фундаментально глибоке навчально-наукове (науково-навчальне) наповнення, як у даному випадку. Крім усього іншого позитивного, безпосередньо навчального, підручник чітко орієнтує на те, як важливо, щоб до підготовки навчальної літератури якомога частіше запрошували не

* Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підруч. – К.: КНЕУ, 2013. – 780 с.

тільки всебічно підготовлених викладачів, а й видатних науковців-дослідників. У нашому випадку достатньо вдалим виявився варіант, за якого всіма найкращими науковими і педагогічними чеснотами наділений визначний студентською спільнотою один автор підручника. Це стало визначальною запорукою того, що він (підручник) сягнув двоєдино-змістової сутності «**підручник – монографія**» найвищої якості. Таке нетрадиційне означення його не претендує на оригінальність. Воно є лише одним із відображень того, що саме таким бачить цей підручник рецензент. Як показало обговорення підручника на спеціально організованій з цього приводу презентації, він у цьому відношенні не поодинокий.

Добре знаючи науково-творчу діяльність професора В. Андрійчука, стиль і характер його роботи над підготовкою рукописів та їх сутнісно-мовного (чи мовно-сутнісного) шліфування, маю підставу вести мову про те, що *черговий підручник цього автора іншим не міг бути, бо він йшов до нього усвідомлено*. І досягнув того, що він (підручник) вийшов за межі його цільового призначення і буде корисним не тільки для студентів, а й для всіх тих, кого цікавлять проблеми ефективного розвитку виробничо-господарських структур. У тому числі не тільки агропродовольчого, а й більш загального призначення.

Не вдаючись у деталізацію такого твердження, вважаю виправданим обмежитись наступним. Рецензуючи спільно з академіком О. Онищенком перший підручник професора В. Андрійчука «Економіка аграрних підприємств» (1996 р.), ми назвали його *підручником майбутнього*. І, як показав час, не помилилися, бо саме стратегічно-цільова підпорядкованість прослідковувалась у його світоглядній, теоретичній, методологічній, безпосередньо навчальній і методичній сутності. Ймовірно через це він став переможцем міжнародного конкурсу на кращий підручник за програмою Міжнародного фонду «Відродження». Тож не було несподіванкою, коли друге видання підручника з такою ж назвою вже очікували. Як і те, що розширивши і поглибивши межі підручника і довівши його обсяг майже до 800 с., цього разу вже за програмою спеціалізації «Економіка

агропромислових формувань», автор надав йому істотно вищих, *новітніх форми і змісту*. Настільки в науково-навчальному відношенні досконаліх і цілісно завершених, що достатньо підстав вести мову про те, що цього разу маємо справу з *послідовно інноваційним типом підручника*. На користь такого трактування слугує не тільки наукова й безпосередньо навчальна, а й прикладна фундаментальність матеріалу, що подається у ньому. А також його вишукано високий і водночас легко доступний для сприйняття мовно-літературний рівень і стиль викладу навчального матеріалу, що надає йому привабливості та зацікавленості щодо використання не тільки студентами, а й викладачами, науковцями й виробничниками. На найкращу оцінку підручника орієнтує також багатопрофільність і всеосяжність його змісту, що надає йому визначеної навчальною програмою цілісності й завершеності. Це, у свою чергу, робить його неперевершено важливим навчально-науковим продуктом, якому гарантовані зацікавлене використання і довге життя. Продуктом, вартим вважатися монографією не тільки у загальноприйнятому розумінні цієї категорії, а й, умовно кажучи, в мікроструктурному (за навчальними темами) вимірі.

Під ним розуміємо своєрідну побудову і характер викладу конкретної лекції, яка дає підстави кожному розглянуту в підручнику тему (всього їх 24) іменувати *мікромонографічним відображенням цілісно завершеного підручника-монографії*. При цьому привертає увагу те, що далеко не у всіх наукових монографіях прослідковується таке високо-логічне поєднання її складових. Вочевидь цьому сприяла властива освітянам висока сутнісна й структурна логічність викладених навчальних дисциплін та їх структурних елементів. Але й за цих обставин здатність «матеріалізувати» потенціал логічності до рівня, який має місце в даному підручнику, доступна лише найбільш талановитим у науково-педагогічному відношенні викладачам. До них порівняно давно належать професор В. Андрійчук.

Певною мірою рецензії на наукові видання супроводжуються викладом концептуальних бачень у них найбільш суттєвих по-

ложень. Можна було б піти цим шляхом і в даному випадку. Та подібний підхід виявився для автора цієї рецензії непосильним. Бо такі родзинки є у кожній із чотирьох частин підручника: *«Підприємства як основна ланка ринкової економіки, їх виробничі витрати і результати діяльності»*; *«Ресурси підприємств агропромислового комплексу та ефективність їх використання»*; *«Ефективність діяльності підприємств агропромислового комплексу та економічні важелі її формування і підвищення»*; *«Розвиток та економічна безпека підприємств»*) та означених у них 24 тем. Усі вони важливі, цікаві й варті виокремлення, тому недооцінити хоча б одну з них було б не виправдано. Писати ж про наявні у всіх них визначальні положення побіжно – це не для короткої рецензії. Тому виправдано не вдаватись у деталізацію вартих уваги положень книги, а обмежитися лише дечим із цього приводу.

Зокрема, тим, що за всіма без винятку можливими критеріальними оцінками підручник професора В. Андрійчука «Економіка підприємств агропромислового комплексу» вартий найвищої оцінки. У тому числі й тому, що багато його сутнісних і методичних положень можуть бути (будуть) прийнятними для підприємств інших виробничих галузей. А також тому, що сукупно наявне у ньому є своєрідною методологією підготовки підручників подібного профілю і використання його положень на практиці. У цьому відношенні підготовлений згідно з офіційно визначеними стандартами підручник, крім усього іншого, може бути своєрідним посібником з написання підручників економічного профілю.

Усе це зробило його своєчасним, необхідним і винятково важливим.

***В.В. Юрчишин, доктор економічних наук,
професор, академік НААН***

* * *